

BOEKBESPREKING.

I. *Cocos nucifera*, Handboek voor de kennis van den Cocospalm in Nederlandsch Indië, zijne geschiedenis, beschrijving, cultuuren producten", van Dr. F. W. T. HUNGER (Amsterdam, Scheltema en Holkema's Boekhandel; 1916).

Ofschoon dit boek slechts voor een betrekkelijk klein gedeelte gewijd is aan onderwerpen, die op het gebied van de ziektenleer der planten thuis behooren, zoo wil ik toch gaarne voldoen aan het verzoek van de uitgevers om het hier aan te kondigen.

Het werk, dat met inbegrip van het register, 146 bladzijden druks telt, is versierd met niet minder dan 40 platen, waarvan 4 in kleuren, terwijl men er bovendien nog een twaalfstal tekstfiguren in aantreft. Juist omdat in Neerlandsch Indië de Cocos-teelt meer en meer als Europeesche groote kultuur begint te worden beoefend, en omdat zoowel omtrent biologische verschijnselen van de Cocospalm als omtrent hare geschiedenis in het laatste 10-tal jaren belangrijke onderzoekingen zijn gedaan, werd de behoefte aan een Nederlandsch boek, met het oog op de Neerlandsch-Indische toestanden, steeds grooter.

Dr. HUNGER heeft een goed werk gedaan door een zoodanig boek te schrijven. Uiteraard ben ik niet bevoegd tot eene kritische bespreking van dit werk; ik bepaal mij tot een korte opsomming van den inhoud.

Het boek behandelt achtereenvolgens: enkele punten uit de geschiedenis van de Cocospalm, — de Cocospalm uit een botanisch oogpunt (botanische beschrijving van de verschillende

organen, — ontkieming van de Cocosnoten-soorten en variëteiten; — geographische verbreiding), — de kultuur van de Cocospalm (groeivoorwaarden, ontginning, plantmateriaal, zaadkeuze selectie, kweekbedden, uitplanten, onderhoud van den aanplant, tusschenkultures, grondbewerking, bemesting), — de oogst, — ziekten en beschadigingen, — abnormaliteiten van de Cocospalm, — de produkten van de Cocospalm (het sap, dat uit de inflorescentie wordt afgetapt, en dat bij gisting den palmwijn oplevert, waaruit weer arak kan worden gestookt, terwijl, als men de gisting door spoedige indamping voorkomt, er suiker uit bereid wordt; — de Cocosvezels, — het Cocosvleesch, d. i. het kiemwit van de noot of het zaad, dat in gedroogden toestand onder den naam van „Copra” in den handel komt, — de Cocosolie, — de Cocospulp, enz.). Eindelijk volgt het een en ander over den handel van de Copra. Als bijlagen komen dan de Gouvernements-Ordonnanties tot bescherming van de inlandsche Cocos-aanplantingen in Neerlandsch Indië (1913), de Gouvernements Ordonnantie op bereiding, koop en verkoop, bezit en vervoer van Copra in Neerlandsch Indië” (1915), alsmede het reglement van het Copra Arbitrage bureau van de Vereeniging voor den Coprahandel te Amsterdam.

Drie en twintig bladzijden zijn gewijd aan de ziekten en beschadigingen van de Cocospalm. In Neerl. Indië is slechts ééne Cocos-ziekte bekend, die door eene zwam wordt teweeg gebracht, n.l. door *Pestalozzia Palmarum Cooke*. Deze zwam veroorzaakt aanvankelijk witte, doorschijnende, nauwelijks zichtbare vlekjes op de bladeren, welke vlekjes zich spoedig uitbreiden, geel worden en uitdrogen: zij kan een boom in 5 à 6 maanden tijds doodden.

Wat de dierlijke vijanden aangaat, zoo worden achtereenvolgens besproken: een drietal bladvreterende rupsen, — eene schildluis, — sprinkhanen, — een drietal bladvreterende kevers (waaronder de bekende klappertor), — eene rups en een kever,

die de bloeikolven beschadigen, — een aantal snuitkeversoorten, die in den stam van den klapperboom gangen graven, — de Maleische beer en het wilde varken, die insgelijks den stam beschadigen, — een soort van muis, — eekhoorns (de badjing en de vliegende eekhoorns), — de kalongs, — de buidelkrab, die de op kweekbedden uitgelegde zaadnoten vernielen.

J. RITZEMA BOS.

II. „*Beiträge zur Kenntnis der holländischen Blattläuse*“, von P. VAN DER GOOT, mit 8 Tafeln. (Haarlem, H. D. Tjeenk Willink & Zoon, 1915).

Dit boek van de hand van den Heer P. VAN DER GOOT, oud-leerling der Rijks Hoogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool en een tijdlang adsistent aan het Instituut voor phytopathologie te Wageningen, thans entomoloog aan het Proefstation „Midden Java” te Salatiga, kan een hoogst belangrijk werk op het gebied der entomologie worden genoemd; en aangezien vele bladluizen van groote beteekenis zijn als beschadigers van onze kultuurgewassen, is het ook voor den phytopatholoog van het allergrootste belang. Het lijvige werk (600 bladzijden druks) is voorzien van acht platen, die wel is waar geene artistieke waarde hebben, maar duidelijk en scherp de kenmerken der lichaamsdeelen van verschillende soorten weergeven, en voor het juiste begripen van de beschrijvingen onmisbaar zijn.

Toen de Heer VAN DER GOOT nog als adsistent aan het Instituut voor phytopathologie werkzaam was, werd hij dikwijls belast met het détermineeren van verschillende bladluisoorten, die, met verzoek om inlichtingen aangaande leefwijze en bestrijding, door practici en privaatpersonen werden ingezonden. Bij zijn déterminaties viel het hem op, hoe onvoldoende nog de verschillende geslachten en soorten van de oeconomisch zoo belangrijke groep der bladluizen gekarakteriseerd bleken

te wezen, en hoe onvoldoende ook de biologische waarnemingen betreffende deze insekten zijn. Dit feit gaf hem aanleiding, dat hij alle Nederlandsche bladluizen, die werden toegezonden of door hem werden gevonden, aan een nauwkeurige studie onderwierp. Hoewel zijn ambtsbezigheden hem eigenlijk voor eene dergelijke studie geen tijd genoeg overlieten, gelukte het hem toch, in de vier jaren, gedurende welke hij zich met het onderzoek van de Nederlandsche bladluizen bezig hield, ongeveer een 150 soorten van deze insekten nauwkeurig morphologisch en systematisch te onderzoeken, en een aantal belangrijke waarnemingen te doen op het gebied der biologie van de bladluizen.

Het werk van VAN DER GOOT bestaat uit een algemeen en een bijzonder gedeelte.

In het algemeene gedeelte wordt eerst behandeld de plaatsing der bladluizen in het systeem; — de uitwendige morphologie van deze dieren wordt uitvoerig besproken; de anatomie daarentegen slechts zeer beknopt, de biologie echter weer vrij uitvoerig. Afzonderlijke hoofdstukken worden gewijd aan den honingdauw, aan het zuigen der bladluizen, aan hare natuurlijke vijanden, aan de verhouding tusschen bladluizen en mieren, aan de bestrijding der bladluizen, alsmede aan het verzamelen en praepareeren dezer kleine insekten.

Het bijzondere gedeelte is verreweg het meest uitgebreid: het beslaat meer dan 500 bladzijden. Hierin worden behandeld niet alleen de gewone bladluizen of Aphidinen, maar ook de zoogenaamde valsche bladluizen (*Afterblattläuse*) of Chermesinen, waartoe de Chermes-soorten en hare naaste verwanten en ook de geslachten *Phylloxera* en *Phylloxerina* behooren.

Het boek wordt besloten met een overzicht van de in Nederland waargenomen bladluizen, met eene lijst van de planten, waarop in Nederland bladluizen werden waargenomen, met een alphabetisch register van de geslachts- en soortsnamen der beschreven bladluizen en met een literatuuroverzicht.

De Heer VAN DER GOOT beschrijft in zijn boek een aantal nieuwe soorten. Niet alleen echter om wat het op het gebied van de morphologie, systematiek en soortbeschrijving geeft, maar ook wegens de vele waarnemingen op biologisch gebied, die er in worden meegedeeld, is het werk van den Heer VAN DER GOOT niet slechts eene belangrijke aanwist van de entomologische literatuur te noemen, maar ook voor den phytopatholoog onontbeerlijk.

J. RITZEMA BOS.

Mededeelingen betreffende de Nederlandsche phytopathologische Vereeniging.

Sedert mijne laatste opgave (zie bl. 40 van dezen jaargang) werden donateurs (donatrice) van onze vereeniging:

de Heer C. A. G. SPAAN, Directeur v. h. Land- en Tuinbouw-bureau der Duitsche Vereeniging van Ammoniakverkoop, te Utrecht;

de Heer L. B. v. D. SLIKKE, Directeur v. h. Propagandabureau der Nederlandsche Kunstmestfabrieken, te Rotterdam;

de Heer Tj. v. D. PLOEG, Directeur v. h. Inlichtingsbureau van Chilispeter, den Haag;

de Afdeeling Amsterdam van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw, Amsterdam;

de Heer MR. N. M. LEBRET, Huize Dennenkamp, te Oosterbeek;

de Veenkoloniale Boerenbond, Secretaris de Heer J. F. Schuringa, te Wildervank;

de Rotterdamsche Diergaarde, te Rotterdam;

de afdeeling Hulst der Zeeuwsche Landbouwmaatschappij;

de afdeeling Winsum van de Groninger Maatschappij van Landbouw en Nijverheid;